Sızıntı

AĞUSTOS 1979
SAYI : 7
YIL : 1

Keşke insanlar da bu kadar âsûde görünümlü,
bu kadar düzgün
ve bu kadar birarada olsalardı...

Huzur, her mahfilde sözü edilen ve asla vaslına erilmeyen bir mahbub oldu. Esasen bu dert-meyhanesinde, daima huzursuzluktan şikâyet edilmiş ve huzur adına türküler söylenilmiştir. Ne var ki, her devirde meydana gelen yeni huzursuzluklar, bir evvelki devri aratmış ve “Hayali cihan değer” dedirtmiştir.

Huzur ve huzursuzluk şimdiye kadar tarihin mütekallıs çehresinde, bir gece-gündüz deveranı içinde, mevcelenip durmuş ve bir türlü izafi çizgiden aydınlığa ve katiyyete ulaşamamıştır. Nasıl ulaşır ki, burası gerçek huzur ve huzursuzluğun yeri değil, ancak yoludur. İlk mevhibelerini değerlendirenler, istidat mumlarını tutuşturanlar, iradenin hakkım vermiş, nura ve huzura vasıl olmuşlardır. Gönül ve vicdanlarında bir aydınlık ve huzura... Var oluş sırrım kavrayamayanlar, şer hesabına melekelerini geliştirenler ve sefil arzularına zebun olanlar ise, karanlığa ama mutlak karanlığa ve huzursuzluğa maruz kalmışlardır.

İnananlar ve gerçeğin yolunda olanlar için mutlak huzursuzluk asla bahis mevzuu değildir. Onlar her

rahatsızlık ve tedirginliğin arkasında dahi, bir ümit ve emniyet beşreti alır ve hadiseleri gülerek karşılarlar.

İman ve ümit huzur'un ilk şartıdır. Vicdani yüceliğe erememiş, orada kendi cennetini kuramamış kimselerin huzurlu olması düşünülemeyeceği gibi; geleceği ümitle bekleyen ve mutlu istikbalin hazlarıyla gönlünde Cennetler kuranların da huzursuzluğu düşünülemez.

İşte bizim bütün çırpınışlarınız, insanımızı böyle bir huzur topluluğu haline getirmektir. Hasis ve sefil duygulardan arınmış, yüce âlemlere doğru pervaz eden bir huzur topluluğu... Asude vicdanlı fertleriyle, emniyet ve saadet gamzeden aileleriyle; sulh ve sükûn vadeden milletiyle bir huzur topluluğu...

Her şey evvela fertte başlar, ailede küçük bir içtimai bütünleşmeye ulaşır ve nihayet toplumun bütün kesimlerinde hükmedecek hale gelir.

Öyle ise, iyinin, güzelin; ümit ve emniyetin gelmesini düşünürken de işe, fertle başlama mecburiyetindeyiz. Çünkü aileyi oluşturacak o olduğu gibi topluma rükün ve parça olacak da odur. Parçaları günahlardan müteşekkil bir topluluğun vaat edeceği hiçbir hayır, hiçbir yümün, hiçbir ümit ve saadet yoktur. Bütün hayır ve saadetler, emniyet ve huzurlar, benlik ve şahsiyetin sırlarını kavramış; zihni ve ruhi derinliğe ermiş fertlerin etrafında halelenmektedir. Aynı zamanda böylesine sağlam bir rükün haline gelen fert, iyi bir aile parçası ve mükemmel bir vatandaş olma hüviyetini de kazanmıştır.

Bu yüce-divan fertlerinin teşkil ettikleri aileler, kurdukları yuvalar cennet köşelerini hatırlatır. Bu saadet ocaklarında, anne-baba ve evlat olma, doğumla başlamadığı gibi, ölümle de bitmez. Öteler ve ötelerin ötesi, bu bitmeyen oyun için, ışıklarla donatılmış: en iç açıcı renklerle süslendirilmiş bir nağme cümbüşü halinde onlara

yeni sahneler hazırlamaktadır. Onun için zaman, o sağlam yapıyı aşındıramadığı gibi, onları birbirine sımsıkı bağlayan hürmet ve şefkati d solduramayacaktır. O hane, hane-i ”ebed-müddet’’ devam edip gidecektir. Bu alabildiğine ahenkli ve rasanetli yuva, istikbal vadeden bir milletin de temel rüknüdür. Millet bu rüknün fazilet ve nezahetiyle varlık gösterir ve derinleşir. Bu kaideyi kaybedince de, bütün hayatiyetini kaybeder. Ailede (var olmayan) millet, millet olma hüviyetini de yitirmiştir. Bütünüyle sevgi, saygı; dayanışma ve yardımlaşma, milletin itibarI varlığına aileden akşeder ve böyle bir millet, milletler arası muvazenenin, cihan sulh ve salahının da şahit ve nazırı durumuna yükselmiş, eşya ve hadiselere hükmeder hale gelmiştir.

Yapı taşlarındaki tenasüp, terbiyedeki vahdet ve gönüllerdeki diğergamlık hissi, parçaları öylesine sımsıkı birbirine bağlamıştır ki, bir hücredeki ızdırab bütün organizmada derin bir inilti meydana getireceği gibi, bir parçacıkta hasıl olan bir haz dahi, aynı uzuvlarda bir lezzete vesile olacaktır.

Böyle bir toplulukta, tebaa, devleti ve ricl-i devleti omuzlarında taşır. Devlet ve rical-i devlet ise tebaanın fahri hizmetçiliğini yapar. Merhametli bir çoban, şefkatli bir baba gibi, saadet ve huzuzatını, güttüğü ve yeddiğinin saadet ve huzurunda bulur.

Böyle bir toplulukta, patron işçinin yanındadır. Yemesinde, giymesinde ve meşru bütün isteklerinde... Bir aile efradı gibi, yediğinden yedidir, giydiğinden giydirir ve takatının fevkinde iş tahmil etmez. İşçi ise, o da, işin yanında, işverenin yanında; servet ve patron düşmanlığından uzak, sayin ve gayretin misali olma yolundadır. İşin en iyisini verirken, kan-ter içinde cehdedip boğuşurken, yüceler âleminde kendisine alkış tutulduğunu ve Hak katında tebcil ve takdir edildiğini bilir, yaptığı herşeyi gönül hoşnutluğu içinde yapar.

Böyle bir toplulukta bütün müesseseleriyle maarif, fazilet duygusunu geliştirir; sevgi ve mürüvvet kapılarını açar; nesline, insanlığı, şefkati ve herkesle anlaşıp uzlaşmayı öğretir. Onu merhametsiz emellerden, süfli duygulardan, insanlık için yüzkarası olmadan ve her türlü hoyratlıktan korur ve bilhassa mukaddes mefhumlarına karşı saygılı yetiştirir.

Ve nihayet böyle bir toplulukta, adliye, adalet felsefesiyle hükmeder; zalim'in, mütecavizin takipçisi; masumun ve mazlumun hamisi olur.

Biz; topyekûn bir nesil olarak, asırlardan beri beklenen bu ideal cemaati araştırıp durmaktayız ve böyle bir tekevvüne sebebiyet vereceğini zannettiğimiz bütün faktörleri teker teker kucaklamaktayız.

Her şey yitirildiği yerde aranır; acaba biz kaybettiğimiz bütün değerleri yitirdiğimiz yerde arıyor muyuz?

Sızıntı

İnsana verilen hislerin, kabiliyetlerin dengeli kullanılmayışı neticesi bir herc-ü merce varıp dayandık. Haksızlıklar tepe tepe yığılıp, mazlumlar, altında mengenede sıkılanlar gibi ezilirken kanlarından terlerinden ümranlar kurulmak istendi. Merhametsizlik katı bir maddeciliğe döndü. Ruhun, vicdanın teneffüs ettiği maneviyat âlemini, silme-inkâr etme, materyalizmin katı kalıpları içine insanın sonsuza uzanan bütün hissiyatını dondurup hapsetme, insanlığı bir kaç asırdır tahammülsüz acılarla kıvrandırdı. Ve öyle bir medeniyete köle etti ki, onun çarkları insanlığı eriten tüketen bir sistemi çevirmekte ve kurduğu dolap, semavi? bir bela, bir musibet gibi başlarda dönmekte.. Çünkü temelinde hak yok, kuvvet var.. Medeniyet temsilcileri, kuvvetli oldukları için kendilerini felsefeleri icabı haklı kabul etmekte. Her biri hiçbir esasa istinat etmeden istedikleri milletleri, devletleri ezip geçmekte, istediklerini bir ahtapot gibi emip tüketme gayreti içinde yarışmaktalar.. İşte Afrika, işte Asya, işte geri kalmış ülkemiz ve işte esir mazlum milletler.. Ve işte medeniyet temsilcisi Avrupalı zalimler ve Asyalı münafıklar

Bu medeniyetin temel felsefesi şahısların da içlerine sindiğinden, insan tabakaları arasında da aynı şeyler olmakta; toprak altında maden ocaklarında çalışıp “küt-u la yemut’ imkânlarla ömür tüketenlerin yanında, gayr-ı meşru yollarla hiçten, yoktan kazanç temin edenler, bir gecede büyük bir topluluğun alın terini, göz nurunu har vurup harman savuranlar, ulvi bütün insani hislerini yitirmiş insan azmanları var…

Hedefte fazilet ve rıza-i İlahi unutulmuş, herşey menfaat esası üzerine oturtulmuş.. İşte sırf menfaat

kavgasından, açık pazar aramadan çıkmış olan cihan savaşları!. Bir menfaate çok eller uzanınca bundan başka ne olabilir ki? Belki ilk de orta çağın zulüm ve vahşetleri bu iki korkunç savaşta olanlardan çok geri kalmaktadır, Daha fecisi milletler veya aynı millet fertleri arasında çıkarılan fitneler, sırf silah satıp menfaat elde etmek için körüklenmektedir.

Hayat düsturu, rekabet ve mücadele esası üzerine kurulduğundan, bu medeniyet kendisini giyotine götürecek evladım kendi kucağında büyütmektedir. Yerine göre insanlık, açlık ve ihtiyaç içinde kıvranırken temel ihtiyaç maddeleri bile olsa, kendi hesapları için, menfaatlerini bir noktada tutabilmek arzusu ile tonlarcasını denize dökme salahiyetini kendilerinde bulmakta, Allah'ın bütün insanlığın istifadesine yarattığı ve onun kullarının el emeği ile elde edilen İlahi ihsanlar israf edilmektedir.

Bu anlayış, insanlar arasında ırk, sınıf farklarını lisan-ı hal veya belagatlı bir lisanı kal ile körüklemekte.. Çünkü yetiştirdiği, birbirine bazen düşman, bazen dost görünen ikiz çocukları, diş ve tırnaklarına uygun, geri kalmış, bölünmüş, parçalanmış topluluklar, istismar edecek sınıflar ve guruplar aramaktadırlar.

Sansür koymadan her önüne gelene el uzatmayı "zevkli yaşayış" sayan, kabir ötesi ölümsüzlüğü inkârından dolayı gün ha gün bu anlayışı ile insanı dört ayaklılardan aşağı düşüren en süfli hayat tarzına "gerçekçi değerlendirme" kabul eden Epikür taklitçisi bu medeniyetin felsefesi herşeyi alt üst etmiştir.

Fosilleşmiş bu fikirlere sahip çıkışın neticesi ruhi tatminsizlik, fikrin temiz kaynakları kalb ve vicdanı fersiz bırakmış bakışları bulandırmıştır. Değer ölçüsü noktasından herşey tepe taklak olduğundan insan artık sırt üstü sürünür bir vaziyet almış ve herşeyi ters görür hale gelmiştir.

Böylece altı üst, yüceyi çukur, narı nur zanneder olmuştur. Neticede ise, kalb yoksulluk, ruhi açlık onda ne sürur bırakmıştır ne de huzur. Sıkıntılar sefahatlere atmış, sefaletler sefaletlere itmiş, insanlık için zor mu zor günler başlamıştır. Ama kurtlaşmış bir ağaca dönen bu fersude medeniyet ve anlayışa karşı, iman kökümüzden bağlı bulunduğumuz solmayan, pörsümeyen bir medeniyet var. Kutsi bir ihtizazla baharda uyananlar, başlarındaki gubarı silkeledikten sonra işte bu medeniyetin temellerine tutunmaya başlamıştır. İçi kof, yıkılmaya namzet büyük kütüklerin dibinde yeni tuba filizleri, narin nahif fidanlar elbette pek cüce görünecektir ama bu büyük küçük farklılığına bedel, ölüme gidişle gençliğe yöne- iş tezadı bütün bir cihanda ümitli bir şu- ur halinde gelişmektedir. Çünkü bu medeniyet fıtridir. Temelinde “Benim yanımda en kuvvetliniz zalimden hakkını alamayan mazlum: en zayıfınız da mazluma hakkını vermeyen zalimdir.’ diyen Nebi Halefinin hak düsturu vardır.

Hedefinde, İskenderiye’de Hıristiyan halktan, gene onları korumak ve maslahat-ı umumumiyeyi temin etmek için topladığı vergileri, büyük düşman ordularına karşı şehri koruyamayacağını anlayıp terk ederken tekrar halka teslim eden kumandanımızın fazilet anlayışı vardır.

İnsanlar arası rabıta anlayışı, ırklar ötesi bir iman duygusu ile rengine ve diline bakmadan herkesi kucaklama havasıdır.

Hayat düsturu “İyilik ve takva üzerine yardımlaşın.” Kutsi prensibi ile zerreden küreye bütün kâinatta cari olan “teavün” dür. Bu esasa göre kâinatta hiç birşey birbiriyle rekabet halinde değildir. Aksine herşey diğerleri için bir tamamlayıcı olup onlara medet vermektedir. Ulvi bir nizamla, çok hassas bir muvazene ile]birbirine tutunmuş olan şu büyük-küçük kâinat cüz’leri arasında ufak bir düşmanlık ve hodgamlık olsaydı, şu muazzam ve müthiş

ahengi görmemize imkân olmazdı. İşte insan bu insicamlı ağacın meyvesi olduğundan kuracağı fıtri medeniyetin mühim bir esası da, bu dayanışma prensibi olacaktır.

Körüklenen sınıf mücadelelerine alet olanlar, yaşadıkları âlemdeki umumi akıştan habersiz, kendi kuruntuları ile kurdukları karanlık ve dar dünyalarının içinde körebe oynayan rüştüne ulaşamamış çocuk ruhlardır. Çünkü büyük bir kitap olan kâinatın şartlı olarak bazı sayfalarını, -onları da tabii ve fıtri şekilleri ve renkleriyle değil de- gözlerine takılan gözlüklerin ölçü ve renkleri altında sığ kapasiteleriyle mütalaa edebilmişlerdir. Değerlendirmeleri ne kadar belagatlı olursa olsun, tatbikat devamlı onları yalanlamıştır Çünkü tecrübe teoriyi dinlemez. Kış, bahar edebiyatına kulak asmaz.

Medeniyetimizin en mühim semeresi, insana layık gelişme ve refahı, ruha uygun tenevvür ve tekâmülü tekeffül etmesidir. Buna tarihimiz şahittir. Sayfalarını dolduran melek-misaller ve kerem-namdarlar insanlığın ufkunda insanlık ve fazilet kutbu birer yıldız olarak parlamaktadırlar.

Hem de medeniyetimizde azınlığın saadeti değil; umumun, hiç olmazsa ekseriyetin saadeti esastır. “Kendisi tok iken, komşusu aç olarak sabahlayan” bu medeniyete mensup değildir. Bu anlayışa göre, “Bir mahallede bir kişi açlık sebebiyle ölse, oradaki sakinlerin hepsi de, katiller olarak İlahi Divanda hesap vereceklerdir.”

Saffet Senih

tabii kuluçka makinası

Yakın bir geçmişte insan zekâsı geliştirdiği teknikten istifade ederek kuluçka makinesi yapabilmiştir. Bu makinede en ehemmiyetli mesele olan ısının sabit tutulması işi termostat adlı cihazlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Kâinatta cereyan eden, insanın aklını durduran ve failine karşı hayranlık duygularını geliştiren sayısız hadiselerden birisini anlatacağız. Tekniğin ideal şekilde yeni yapabildiği bir işi, şuursuz, aciz bir hayvanın mükemmel olarak nasıl gerçekleştirdiğini görelim.

Avustralya’da yaşayan Tümsek Yapıcı veya Orman Hindisi (Alectura Lathamı) denen garip bir kuş vardır. Bu kuş 15 metre yükseklikte 5 metre çapında tümsekler yapmaktadır. Avrupalı göçmenler bu tümsekleri yerlilerin mezarı veya çocukların oynamak için kazdıkları mağaralar zannetmişlerdi. Ancak 30 sene kadar önce Avustralya ilmi araştırma komitesi üyelerinden birisi bu mağaraların sırrını çözebilmiştir.

Bazı araştırıcılar kuşun mağarayı açtıktan, içine yumurtaları bıraktıktan sonra işinin bittiğini zannederler, fakat bu düşüncenin yanlış olduğu ortaya çıkmıştır. Zira mağarayı açan hayvan, devamlı olarak onunla meşgul olmak mecburiyetindedir. Aksi halde herşey bir anda bozulabilir.

Orman hindisinin yumurtası, deve kuşu yumurtası kadar büyüktür. Aslında, bir tavuk büyüklüğünde ve boyu sarı kırmızı olan bu güzel kuşun ortalama ağırlığı 2 kilo olup, 50–60 gram ağırlığında bir yumurta yapması beklenirken 250 gramlık yumurta yapmaktadır. Bu hayvan

yazın 4–8 günde bir ve mevsimde 35 tane yumurta yapar. Yumurtanın kuluçka devri 7 haftadır. Demek ki hayvan devamlı olarak 7–10 yumurta ile ilgilenmek mecburiyetindedir ki, bunların toplam ağırlığı 3 kiloya yakındır. Haliyle hayvan kanatları ile bu kadar yumurtayı ısıtamayacaktır. Dolayısıyla bu kuş için, yumurtalarını koyup bekleteceği kuluçka makinesi vazifesi gören bir yer yapmaktan başka çare yoktur.

Isınma için kuş, bakteriyel fermantasyon hadisesi ile (mayalanma-kokuşma) fazla miktarda ısı üreten yaprak ve otları kullanır. Bununla beraber biraz yaprak toplamakla işin hallolacağını düşünmek yanlıştır. Hakikaten enkübasyon (kuluçka odası) saman yığınlarında olduğu gibi yanabilir. Demek ki materyali hususi bir muameleden geçirmek gerekir. Toplama işinde de büyük zorluklar vardır. Yarı çöl Avustralya kırlarında kuluçka zamanında hemen hiç yağmur yağmaz. Hâlbuki suya ihtiyaç vardır; zira kuru, saman (fermantasyona uğramaz ve ısı sağlayamaz. Çöl rüzgârı, yaprakları dağıtabilir ve böcekler bunları yiyebilir. Çok sık orman yangınları sırasında yanabilir. Bunlar kuş için son derece mühimdir. Bütün materyalini hemen kuluçkadan önce hazırlasaydı hiçbir netice alamazdı. Hayvan 6 ay evvel tedbirini almalıdır. Böylece, sonbaharda; erkek -zira hazırlıklarla sadece o uğraşır tedbirini alır. Çok gelişmiş ayakları ile 3 metre çapında L5 metre derinliğinde bir çukur kazar. Takriben yarım hektarlık araziyi tanıyarak ıslak yaprak ve ot toplar.

Bunların hepsini açık tuttuğu çukura atar. Yağmur suyu bunların nemli kalmasını temin eder. Bununla beraber kış sırasında yağmur yağmadığı da vakidir. İlkbahar geldiğinde artık çukur yaprakla dolmuştur. Bu ana kadar kendine yaklaşan dişilere karşı düşmanca tavır gösterirken artık davranışı değişir. Fermante olan ve sıcak buhar çıkaran kütleyi karıştırmak gibi çok zor bir işi vardır. Usta

bir bahçıvan gibi hepsini iyice karıştırır ve havalandırır; ısıyı 33 C de muhafaza eder.

Artık erkek, dişinin yumurtlamasına müsaade eder. Erkek açtığı deliği örter. İlk yumurta için örttüğü yerin bir bölgesinde küçük bir delik açar. Bir saat uğraşır. Dişi hadiseyi seyretmekte ve acele etmemektedir. Erkek işini bitirir, işaretini verir ve dişi yaklaşır erkeğin açtığı deliği tetkik eder. Bazen dişinin hoşuna gitme- yen birşey olabilir. O zaman uzaklaşır ve bir kovuğun altına saklanır. Erkek de açtığı deliği kapatır ve bir yenisini açar. Böylece dişiyi memnun edene kadar 3–4 delik açtığı olur. Dişinin tetkiki sonucu erkek neticeyi alaka ile bekler. Dişi, birinci yumurtayı yumurtladıktan sonra kaybolur, ormana dolaşmaya gider. Yumurtanın bakımı erkeğe aittir. 4–8 gün sonra dişi ikinci yumurtayı yapmak üzere gelir. Dişi kuluçka ile meşgul olmaz bu iş erkeğe aittir. Erkek, kuluçka odasını 33 ° C sıcaklıkta tutmakla vazifelidir. Eğer odanın sıcaklığı 1 0 C düşer veya çıkarsa, yumurtalardan civciv çıkmayacaktır. Bu kadar hassas bir işi bu şuursuz hayvan nasıl yapmaktadır? Bu vazife taksimini yaptıran kimdir? İnsan aletsiz olarak bu kadar hassas ısı sabitliğini temin edebilir mi?

Gayretli Baba:

Her sabah, gün ağarmadan biraz evvel, erkek işini yapmak üzere gelir. Kuluçka odasının hava yollarını kazar.

Fermantasyondan meydana gelen sıcaklık, gece kâfi gelmekte, fakat gündüz çok gelmekte, hatta bazen tehlikeli olabilmektedir. İşte fazla sıcaklık bu havalandırma yollarından çıkacaktır. Akşama doğru erkek, sabah açtığı havalandırma yollarını kapamağa başlar. Yaz gelince bu tedbir kâfi gelmeyecektir. Tabii ki, fermantasyondan meydana gelen sıcaklık azalacak fakat güneşin sıcaklığı bu azalmanın kat be kat üstüne çıkacaktır. Böylece yumurtanın

aşırı ısınma tehlikesi belirir. Bunun için erkek, kuluçka çukurunu kalın bir toprak tabakası ile kapamağa başlar. Sıcaklık arttıkça, toprak kalınlığını artırır. Bu kalınlık 1 metreye varır. Bu ufacık hayvan bu iş için 20 metre küp toprak taşır. Bu ise, gerçekten hayret edilecek bir davranıştır.

Soğutma Tekniği:

Sonbaharda, Avustralya çölünde sıcaklık o derece yükselir ki, kalın bir toprak tabakası dahi, enbükasyon çukurunu fazla sıcaklıktan muhafaza edemez.

Hayvan bu takdirde taktik değiştirecektir. Sabah erken, evvelce çukurun etrafına yerleştirdiği ve gece soğumuş olan kumu kuluçka odasına sokar, bu ameliyeyi her sabah tekrarlar. Acaba hayvan içerideki ısıyı sabit tutacak soğuk kum miktarını, nasıl hesap etmekte ve içeriye taşımaktadır!?..

Avustralya'da, sonbahar sonunda güneş sıcaklığı azalır. Fermantasyondan (otların çürümesi) meydana gelen sıcaklık ise sıfır dereceye yaklaşır. Hayvan bir öncekinin tam tefsi bir problemle karşı karşıyadır, yeniden sıcaklık meydana getirmek gereklidir. Artık erken kalkmaz, sabah saat 10 a doğru çukurun yanına gelir. Yüzeydeki toprağı birkaç santim kalana kadar kaldırır. Böylece güneş de yuvanın içini ısıtmış olur. Ancak soğuk olan gecelerde gündüz içeriye biriken ısı kâfi gelmeyecektir. Hayvan gündüz ısınan kumu öğleden sonra yuvaya taşımaya başlar, burada yine içeriye taşıyacağı miktar önemlidir. Bu miktarı hayvan ayarlar. (Sanki fizik tahsili yapmış!)

Hayvanı çalışırken izlersek, katı bir prensibe göre hareket etmediğine şahit oluruz. Mesela, ilkbaharda çok sıcak olursa, derhal vaziyete adapte olmaktadır ve yazın yaptığı gibi hareket etmektedir. Eğer hava soğursa ilkbahardaki tekniğe dönmektedir.

Araştırmacı, bu problemi tercübi olarak görmek için hayvanın adaptasyonunu yakından inceler. Bir ilkbahar günü hayvan ot ve yaprak ararken, araştırmacı kuluçka odasına yığılmış olan yaprak, kum ve otu ortadan kaldırır. Erkek geri dönüp vaziyeti kontrol edince, eksikliği anlar ve derhal sonbaharda yaptığı hareket tarzını tatbike geçer.

Bir başka tecrübede araştırmacı, kuluçka odasına 100 metreden idare edilebilen 3 ayrı elektrikli ısıtıcı koyar. Isıtma aralıklarla yapılınca, bu durum erkeğe uyumunu kaybettirir. Zira ne olduğunu anlayamaz. Ancak daima en doğru tedbiri alıp, bazen soğuk, bazen sıcak kum taşıyarak, kum tabakasını inceltip kalınlaştırır. Aynı zamanda hava yollarını da açar.

Neticede hayvanın sıcaklık hissinin çok gelişmiş olması lazım geldiği düşünüldü. Erkek hayvan evvela izliyor sonra gayet hesaplı olarak en doğru tedbiri alıyordu. Bu tedbirlerin hepsinin karışık ve yorucu olduğu bir hakikattir.

Uzun zamandır hayvandaki bu sıcaklık hissinin keyfiyeti bilinmiyordu. Nasıl oluyor da bir derecelik farkı hayvan fark- edebiliyordu? Hayvanın çalışmaları esnasında bir kaç dakikada bir, gagasını yuvaya soktuğu ve kumla dolu olarak geri çektiği müşahede edilmiştir. Böylece topraktan bir numune alıp, dili ve damağı ile ısıyı ölçmektedir.

Erkek ve dişinin aralarında yaptığı vazife taksiminden başka yukarıda bahsedildiği üzere, insanı hayrette bırakacak işlerin yapılması nasıl şuursuz bir hayvana verilebilir? Bu işi, bunlara talim ettiren kimdir?

Bu kadar zahmete karşılık hayvan, yumurtaların hepsini çıkartamaz. Tilkiler yumurtaları alıp yiyebilir, yağmur odayı çöktürebilir. Yavruların çıkmasından sonra bile durum onlar için her zaman iyi gitmez. Anne ve baba onlarla hiç bir şekilde meşgul olmaz Daha ilk dakikalardan

itibaren kendi başlarına topraktan çıkma zorluğu ile karşı karşıyadırlar. Çamur ve kumlar arasında kat edecekleri mesafe 15–20 saat sürer. Bu sebepten, yavruların çoğu bu seyahat sırasında boğularak ölürler. Yavrulardan biri, dış dünyaya ulaşırsa yuvanın kenarına bitap halde yuvarlanır. İlk saatlerde ormanda kendine bir sığınak arar. Anne ve babası ile hiç bir teması yoktur. Hatta yuvayı ısıtmak veya soğutmakla meşgul olan babasına bu esnada rastlayabilir, fakat hiçbir alaka göremez. Dinlendikten sonra yavru hemen yürümeye hatta uçmaya başlayabilir. Şimdiden tüyleri vardır. Bu, yumurtanın fevkalade hacmini izah eder.

Daha ilk geceden itibaren yavru enkübasyonun bulunduğu sahayı terk eder, uçabilir, yalnız başına yiyeceğini bulabilir. Bir kıpırtı olunca kaçar. Çiftleşme için olgun olana kadar kendi aile üyelerinden bile uzak durur. Buna göre anne ve babasından birşeyler öğrenebilmesi mevzuu bahis değildir. Bütün bilgisini sevk-i İlahı ile elde eder. Yetişkin olduğu zaman da, kuluçka zamanı yaklaşır yaklaşmaz kuluçka odasını inşa eder. Tıpkı babası gibi bununla meşgul olur.

Burada şu noktaya temas etmek lazım. Yuvanın yapımı için 20 metre küp toprak kullanacak kadar gayretli olan kuş, yavrusunun yuvadan çıkmasına yardımcı olmamaktadır. Buradaki hikmet nedir? Öyle zannediyorum ki, burada anası ve babası ile tamamen irtibatsız olarak dünyaya gelen yavrunun hayatında kendisine lüzumlu olan yiyecek bulma, düşmanlarından korunma ve anlattığımız akılları durduran, tekniğin yeni başardığı bir işi yaparak, yaptığı kuluçka odası ile neslinin devamını temin etme bilgisini başkasından öğrenmeyip doğrudan doğruya yaratıcısının ilhamı ile yaptığını akıllara ders vermek için bu hadise gözler önüne sergilenmiştir. Ama insanlık bu işin farkına 30 sene önce varabilmiştir.

İnsanoğlu aklını kullanıp bu işi daha önce çözse idi, ısıtma ve soğutma aleti yapmaya yüzyıllarca önce muvaffak olabilecekti.

Prof. Dr. Antonie STOLK’dan

Derleyen ve Hazırlayan

Dr. Hamid İSPİRLİOĞLU

Üniversite imtihanlarındaki denge. herşeyden önce ortaöğretimdeki dengeye bağlıdır. Köklü ve zamanında alınamayan tedbirlerin gecikmesi, alınacak faydayı azaltmakta, yerine göre aksi tesir de yapmaktadır.

Maarifimizdeki -hangi kademesinde olursa olsun- yetersizlik ve tutarsızlık ayniyle diğer müesseselere de yansımakta, memleketi fazlasıyla geriye kaydırmaktadır. Biz, bütünüyle cemiyetimizin çöküşünde, maarifin ihmalini sebep gördüğümüz gibi; yükselebilmesinin de maarifin tekrar ele alınmasıyla mümkün olabileceği kanaat ve inancı içindeyiz.

Topyekûn maarif meselesinin içinde, üniversite imtihanlarının bazı noktalarına parmak basarak işin ciddiyetini tekrar gündeme getirmek istedik.

Evvela; üniversite imtihanları, gerçekten başarılı öğrencileri ayıklama ve seçme hususiyetine sahip midir? Başarısız kabul edilen öğrencilere-ki büyük bir yekûn teşkil etmekte- ne demiştir? Onların işi nedir? Ne yapmaları beklenmektedir? Başarılı olanlar, başarılarını devam ettirebilmekteler mi? İmtihana girenlerin şartları eşit midir? Ciddiyetine muvafık sergileyemesek de bazı noktaları toplamaya çalışalım.

Evvela şunu belirtelim ki; sorular orta tahsilde öğrendiklerinden sorulsa bile, 3–5 saatlik imtihan, bütün tahsil boyunca yapılan imtihanların neticesi kadar sağlıklı olamaz herhalde. Liseden aldığı diploma ve derecesinin, saatlerin değil senelerin sonucu olduğuna göre, belli bir

değerinin olması, o değerin de bir üst okula girişte kıymetlendirilmesi, bazı mahzurlarla birlikte, mevcut kıstaslara yeni faydalar getiren gerek.

Bir araştırmacımızın - bir gurup öğrencinin lise mezuniyet derecesi ile - üniversite birinci sınıftaki not ortalaması arasındaki korelasyon katsayısını (bağıntı) önemsiz bulması, üzerinde durulacak bir husustur.

1976 senesinde Ege Tıp Fakültesine giren öğrencilerin FKB (Fizik Kimya, Botanik) deki not ortalamaları ile standart yetecek puanı arasındaki korelasyon katsayısı 0.0902 iken, standart lise mezuniyet derecesi ile 0.4568 bulunmuştur.

Bu demektir ki, yetenek testlerinin üniversitedeki başarıyı temsil edebilmesi çok zayıf görünmekte diploma derecesinin yüksek olması ise, başarının da yüksek olmasına tesir edeceği kanaatini vermektedir.

Lise mezuniyet derecesi ile yetenek testleri birbirinin zıddı değildir. Başarıyı, daha doğrusu sıralamayı tespitte ancak birbirinin mütemmimi olabilirler.

Bize göre; yetenek testleri öğrencilerimizin ne yeteneklerini, ne zekâlarını ne de çalışma ve gayretlerini ölçmektedir. Ve ne de onları kabiliyetlerine göre tasnifte işe yaramaktadır. Ancak öğrencinin üniversite hazırlık kurslarına devam edip etmediğini ölçer. Bir de ezberleme kabiliyet ve marifetinin olup olmadığını test edebilir. Öğrenci imtihanlardan 5–10 gün önce bu testlere göz gezdirmemişse, büyük ölçüde başarılı olamayacaktır. Hakkı olan sırayı da alamayacaktır.

Öğrencinin imkânları yeterli midir? Lisede ders kitabı ve defterini alamayan öğrenci bu kurslara nasıl katılacaktır?

Hele okulunda hiç test görmemişse veya bu tip testler gösterilmemişse nasıl başarı beklenebilir?

Öyle bir imtihan yapmalıyız ki, fakir ve zengin çocuğunun bu farklılıklarını elemine edip ortadan kaldırarak zeki olanı bulsun.

Öyle bir teste tabi tutmalıyız ki Anadolu içlerinin imkânsızlıklarından müteessir olmasın.

Öyle bir yoklama yapmalıyız ki, okul yapmadığımız, öğretmen göndermediğimiz bölgenin çocuklarını diğerleriyle bir tutmasın.

Eğitim görmemiş veya yetersiz eğitim verilmiş bir çocuk altın da olabilir, cevher de olabilir; bunu ayıklayabilelim. Çocuğun anlama Kavrama kabiliyetini, merakını ölçecek bir teknik ve imtihan şekli geliştirelim.

Meselenin diğer mühim bir yönü de ağırlıklı puanların tasnifidir. 1979 imtihanlarında standart puanların, ağırlıklı puanlara dönüştürülmesi aşağıdaki formüllere göre yapılmıştır:

$F=3(f)+1(S)+3(Y+0,1(d)$ F: Fen

$S=1(f)+3(S)+3(Y)+0,1(d\}$ S: Sosyal

$T=2(f)+2(S)+3(Y)+0,1(d)$ T: Toplam

$D=0,5(f)+0,6(S)+3(Y)+3(d)$ D: Dil

Y:Yetenek

Bir kere yetenek puanı, dört puanın teşkilinde de ağırlığını göstermektedir. Liseyi bitiren gencin -başka bir iş tutma imkânı verilmediğine göre- bütün gayesi üniversiteye girmek olacaktır. Bu genç, matematik, fizik, kimya, tarih, coğrafya, v.s, birçok derse çalışıp pek de kesin olmayan fen ve sosyal puanına mı gözünü diker, yoksa bir aylık

çalışmayla neticeyi lehine çevireceğine inandığı bir yola mı girer? Acaba lisede okutulan dersleri bir hamallık olarak kabul etmez mi?

Yukarıdaki tablonun sütun toplamlarını yaptığımızda, f: 6,5,s:6,6, y:12, d:3,3 bulunmaktadır. Buna göre umumi puanlandırmanın %50 ye yakın bir kısmını yetenek tutmaktadır, Yani yetenek sorularını yapan, bütün ağırlıklı puanların yarısını halletmiş olacaktır.

Şimdi Anadolu'nun yolsuz, okulsuz, muallimsiz bir köşesinde, kursa gitmek şöyle dursun, test kitaplarından habersiz bir yavrumuz ne kadar gayretli olsa da, verilen derslere ne kadar çok çalışsa da arzusuna muvafık bir netice alamayacaktır.

Mübalağa yaptığımızı iddia edebilmek, ancak gerçeklere göz kapamakla mümkün olabilecektir. Liseden mezun olduğumuz sene, bir liseden ancak birkaç kişi üniversiteye girebilmiştik. Okul birincisi olan arkadaşımla birlikte dersleri çok iyi olan arkadaşlar maalesef sıralamaya giremediler

Her vatandaş etrafını dinlediğinde, bunlardan yüzlercesine şahit olacaktır, olmaktadır Bu arada, üniversiteye giripte başarısız durumda olanlar da pek az değildir.

Ağırlıklı puanların tasnifindeki maksatlar gerçekten sağlam mıdır? 'Kimyacı diyebileceğimiz bir öğrenci hangi kanalla başarıya giden yola ulaşabilir? Yoksa çeşitli sebeplerden dolayı matematikten alamadığı puanlar bunun önünde Çin Seddi gibi bir set midir?

Çocuğun edebiyata olan merakı, ondaki başarısı, tarih dersinde görülmeyebiliyor. Felsefe-Sosyolojide muvaffak iken coğrafyaya intibak edememiş olabilir. Sebepleri çeşitli

olmakla birlikte muhitin, ders hocalarının müspet-menfi tesirleri söz konusu edilebilir.

Esasen, meselenin kusurlu ve aksak tarafları, sadece bahsettiklerimiz olmamakla beraber, bazı noktalar gerçekten bir kanser gibi maarif müessesemizi, hususiyle üniversitemizi bitirir nitelik ve keyfiyettedir. Kesilmesinden korktuğumuz bir el veya kol da olabilir, ama unutmamamız gereken husus, işin önü alınmaz boyutlara ulaşır olmasıdır.

Mesih Saraçoğlu

"Zeminin yüzünde her sene mevt ve hayatın değişmeleri ve dövüşmeleri yüzünden yüz binler hayvanat milletlerinin cenazeleri ve iki yüz bin nebatatın taifelerinin enkazları, ham ve denizlerin yüzlerini fevkalade öyle kirleteceklerdi ki; şuur sahipleri değil, o yüzleri sevmek, âşık olmak; belki öyle çirkinlikten nefret edip ölüme ve yokluğa kaçacaklardı. Bir kuş kolayca kanatlarını ve bir kâtip rahatla sahifelerini temizlediği gibi, bu arz tayyaresinin ve semada uçuşan kuşların kanatları ve bu kâinat kitabının sahifeleri de öylece temizleniyor, güzelleşiyor ki, ahiretin hadsiz güzelliğini görmeyen ve imanla düşünmeyen insanlar, dünyanın bu temizliğine, bu güzelliğine âşık olurlar, perestiş ederler. Bu âlem sarayı, bu kâinat fabrikası Kuddüs isminin bir cilvesine mazhardır ki, o kutsi temizlikten gelen emirleri, değil yalnız denizlerin et yiyen tanzifatçıları ve karaların kartalları, belki kurtlar ve karıncalar gibi cenazeleri toplayan sıhhiye memurları dahi dinliyorlar.. Demek bu alem sarayındaki paklık, safilik, nuranilik, temizlik; mütemadiyen hikmetli bir tanziften, bir dikkatli tathirden ileri geliyor ve eğer o daimi temizlemek ve süpürmek ve dikkatle bakmak olmasaydı, bir senede bütün hayvanların yüz bin milletleri arzın yüzünde boğulacaklardı.. Evet, kâinat sarayını temiz tutan bu ulvi umumi tanzif elbette Kuddüs isminin cilvesi ve muktezasıdır.."

B. N.

Hadise Afrika'da cereyan ediyordu. Öğle vakti, kızgın güneş ortalığı cayır-cayır yakıyordu. Uzaktan zebraların dövüşmeleri, siyahı beyazlı kalın şeritlerin

havada kalın hatlar çizmesi şeklinde görünüyordu. Dövüşme uzun müddet devam etti, daha sonra birkaç zebra uzaktan bir ses duymuşlar gibi hepsi bir tarafa doğru kaçışmaya başladılar. Dövüşten sonra yerde upuzun serilmiş bir zebra cenazesi kalmıştı.

Sıcaktan donuklaşan gökyüzünde siyah bir nokta belirdi, giderek büyüdü, irileşti, keskin gözleriyle yerde zebra ölüsünü keşfeden muhteşem görünüşlü bir kuş kocaman kanatlarını açarak havada süzüldü. Döne döne alçaldı, yere kondu. Kanca gibi sert gagasıyla ve çok güçlü olan pençeleriyle biraz evvel ölmüş zebranın baş kısmından yemeye başladı, cenazeleri toplayan sıhhiye memuru, karaların kartalı daha karnını doyurmamıştı ki, hantal görünüşlü sevimsiz bir kuş, soylu ve gururlu kartala doğru ihtiyatla ilerledi. Etrafını gözden geçirdi hayvan leşine pek meraklı olan kırların temizlik işçisi bu varlık, seke seke zebra leşine yaklaştı, tüysüz boynunun hemen ucunda iri ve sert gagasıyla kopardığı parçaları yemeye koyuldu, çok geçmeden başına öteki akbabalar üşüştüler.

Ok gibi ani bir kalkışla kartal dimdik göğe yükseldi ve biraz sonra gözden kayboldu.

Daha sonra heybetli görünüşüyle akbabaları iterek aralarına marabu adlı kuş sokuldu. Kazma demiri gibi çok güçlü gagalı, ikinci bir boyun şeklinde gagasının hemen altında sarkan et torbası çirkin bir görünüm arz ediyordu. Vahşi bölgelerin temizlik işlerini mükemmel bir şekilde yürüten bu kuş da karnını tıka basa doyurdu. Karınlarını yerinden kımıldatamayacak kadar doyuran akbabalar yediklerini oralarda gezinerek hazmetmeye başladılar.

Birkaç saat içinde bir sürü böcek ve uçuşan sinekler bir ziyafete davetliymiş gibi akın akın gelmeye başladılar. Hep acele eden, birbirlerini iterek hızlı hızlı yürüyen, durmadan gidip gelen karıncalar aldıkları parçaları yuvalarına götürmeye uğraşıyorlardı.

Alaca karanlıkta uzaktan bir karartı belirdi, arka ayaklarının üstünde çökerek sivri burnunu sanki dua etmek istiyormuşçasına havaya kaldırdı ve insanların yüreğine korku salan ulumasıyla uzun uzun ulumaya başladı. Hassas işitme duygusu ve koku alma duygusu onu aldatmıyordu, leşe doğru yaklaştı. Aslında hayvanları boğazlamaktan zevk alan, çoğu zaman boğazladığı halde karnı toksa bir lokma hile yemeyen kurdun belli ki, karnı açtı, etrafına salyalar saça saça keskin ve sivri dişleriyle çılgınca leşe saldırdı, karnını çabucak doyurdu.

Birden alaca karanlığa bürünmüş az ötede koruluğun içinden başka bir uluma sesi duyuldu> etini parçaladığı, kemiklerini kemirdiği leşin o iştah açıcı kokusuyla süratle oradan uzaklaştı. Bir numaralı leş hastası olarak bilinen sırtlan akşam olunca korkunç bir ses çıkararak geldi. Çok kuvvetli çeneleri ve öğütücü dişleriyle zebranın en sert kemiklerini bile toz haline getirinceye kadar doyasıya yedi. Koca zebra sabaha yok olmuştu.

Kıyıda köşede kalan et parçalarını da çakal bitirdi; her zaman taze et yemeyi tercih eden çakal, o gün avlanmaya kendinde güç ve cesaret bulamamış ve leş artıklarıyla yetinmek zorunda kalmıştı.

Toprağa karışan ve görünemeyecek kadar küçük parçaları da bakteriler ve mikrobik diğer canlılar temizleyerek böylece yerdeki ve gökteki görünen ve görünmeyen canlılara bir ziyafet sofrası hazırlanmış ve mükemmel bir tarzda temizlik işi o canlılar vasıtasıyla yaptırılmış oluyordu.

Karalarda kargalardan, kıyılarda martılardan, büyük nehir kenarlarındaki tim- saha kadar, cenazeleri toplayan sıhhiye memurları sayesinde ne kadar çok salgın hastalıklar önlenmiş olmakta, tilkiden saksağana varıncaya kadar hasta ve zayıf hayvanları öldürüp yiyen bu hayvanların da sağlığa pek çok faydaları dokunmaktadır. Ve kâinat sarayını tertemiz tutan bütün canlılar, hükümferma cari kanunlara, muti bir şekilde ittiba etmektedirler.

Dr. Kadir Namlı

Ümide Fer

Damlaların sızıntı, sızıntıların da çağlayan bir nehir olması adetullah'ın gereği. Bazen yaz ve bazen de fırtınalı kış mevsimleri, bizlere tatlı baharı hatırlattığından başımıza gelenlerden dolayı hiç ümitsiz değiliz.

Zaman olmuş ab-ı hayat; her yerde hayat nefhetmiş. Geçtiği her yere tebessüm gamzeden çehreler serpmiş, başını sağa sola vura vura geçtiği her yerde silinmez izler bırakmış. Hayattan yoksun her vadiye uğramış; hem dem olmuş onunla..

Ama tebessüm gamzeden nurlu çehreler, kökten beslenmeyince, sararıp solarak cılız, çelimsiz kalmışlar. Ama kökler o kadar sağlam ve derinlerde ki, kopmak isteyen gönül meyvelerini salacağa benzemezler. Kendisine herşeyin el uzattığı, uğruna damlaların gökten uçuşup geldiği, toprağın kucak açtığı, güneşin ışık saçtığı bir filiz, cılız dahi olsa, yokluğa mahkûm görülebilir mi? Asla...

Ey garip sümbül!.. Ellerim havada, rahmet nesimini nida eyleyen istikbalinin intizarı içindeyim.

Sen, aheste aheste emin adımlarla semalara doğru, yükselmeye devam eyle. Sakın kem-nazarlar seni korkutmasın; bu kadar yardımcıların varken sana ürkmek yakışmaz. Yalnızlığın senin zülüflerini dağıtmasın, zira, istikbal senin..

Ey taze fidan! Zalam zalam üstüne iken, perde perde açılan sabahın pek yakına benzer. Helezonik yaylar ile arşiyeler çizip göklere el açan yaprakların, âlemin teveccühünü dua dua ilahi iltifatla sana çevirmekte.. Sen terakkine devam eyledikçe, sema kapıları sana açılacak..

Yerler ve yerdekiler el pençe divan duracak, eteklerine tutunup yükselmek isteyecek.

Evet, bir gün keyfiyetini kazandıktan sonra göreceksin ki, herkes sana koşuyor ve senden hizaya geliyor.

Sen garip halin ve münkesir kalbinle nazarları kendine toplamaya devam eyle. Şu halinle uyanan bütün şefkatleri celp ediyorsun. Halelenen merhametliler ordusu ile sen, rahmet bulutlarını ihtizaza getirecek binlerce yangını söndüreceksin.

Halin o kadar harika ki, taş gibi olan kalbimden, donmuş gözlerimden Asa-yı Musa gibi yaşlar akıtarak, herşeye susuz bir asrı, ab-ı hayata boğacağa benzersin..

Ey gözü yaşlı, vicdanı nurlu neslimizi zahir perest oluşumdan senin arz-ı didar edeceğini, bütün hadiselerin de senin lehinde cereyan edeceğini bilemezdim. O hazin çöküşün altında hissiyatım Akif’in hissiyatıyla aynileşmiş gibi nazarlarım, maziye gömülüydü. Ama senden haberdar olunca, gözlerimi ufuklara diktim. Aslında sen dillerde tatlı haberlerin müjdecisisin. Asrın Sahib-kıran’ının dilinde, baharın müjdecisi gibi ortalığa rayiha saçıyorsun. Belki de sen Rasulullah’ın (SAV) dilindeki ahir zamanda doğacak ve âleme hükmedecek civana benziyorsun.

Ey burcu burcu Anadolu kokan eşsiz goncam! Sende ahir zamanda imdada gönderilecek veled-i Nebinin kokusu var.. Sana müjdeler olsun.

Abdullah Necib

ASRIN KAVGASI

— Şu âlemin ihtilali nedir?

— Emeğin, sermaye ile mücadelesidir.

— Acaba ikisini barıştırmak çaresi yok mudur?

— Evet... 1- Vücub-u zekât, 2-Hürmet-i riba (faizin haram oluşu), 3-Karz-ı hasen (Allah rızası için karşılıksız borç vermek), sulh şartlandır. Şu "Riba=faiz" taşını altından çeken, şu zalim medeniyet sarayı çökecektir.

Şu çok büyük bela ve musibetin, tek bir devası var. O da faizin haram oluşudur. Ve faizin bütün vesilelerini içtimai hayattan kaldırmaktır. Hodgam (sırf kendini düşünür kimselerin) ellerinde servetin inhisar etmesine vesile olan (Riba) kapları, faiz müesseselerini kapatmaktır. Evet, bu kaplar ile servet ve temellük, az adamların (tek ellerinde) toplanır. Bu iki düstur (Zekâtın farz oluşu, faizin haram oluşu) ile tevzi edilmezse, GASB EDİLECEKTİR.

B.N.

YEDİNCİ İŞARET

Ey arkadaş gel! Şimdi bu cüziyatı bırakıp, saray şeklindeki bu acib âlemin parçalarının birbirine karşı olan vaziyetlerine dikkat edeceğiz. İşte bak, bu âlemde o derece intizam ile külli işler yapılıyor ve umumi inkılâplar oluyor ki, adeta bütün bu saraydaki mevcut taşlar, topraklar, ağaçlar, her bir şey, iradeli birer fail gibi bütün bu âlemin külli nizamlarını gözetip, ona uygun hareket ediyor. Birbirinden çok uzak şeyler, birbirinin imdadına koşuyor.

İşte bak, gaipten acib bir kafile (umum hayvanatın erzakını taşıyan, nebat ve ağaç kafileleridir.) çıkıp geliyor. Binekleri; ağaçlara, nebatlara, dağlara benzerler. Başlarında birer erzak tablası taşıyorlar. İşte bak, bu tarafta muhtelif hayvanatın erzaklarını getiriyorlar.

Hem de bak, bu kubbede o azim elektrik lambası (O büyük elektrik lambası, güneşe işarettir.) onlara ışık verdiği gibi, bütün taamları öyle güzel pişiriyor!.. Yalnız, pişirilecek yemekler, gaybı bir el tarafından birer ipe takılıp (ip ve ipe takılan taam ise, ağacın ince dalları ve leziz meyveleridir.) ona karşı tutuluyor

Bu tarafa da bak: Bu biçare zayıf, nahif, kuvvetsiz hayvancıklar!.. Nasıl onların başı önünde, latif gıda ile dolu iki tulumbacık (iki tulumbacık ise, validelerin memelerine işarettir.) takılmış, iki çeşme gibi; yalnız o kuvvetsiz mahlûk, ona ağzını yapıştırması kâfidir.

Hâsılı: Bütün bu âlemin bütün eşyası, birbirine bakar gibi, birbirine yardım eder. Birbirini görür gibi, birbirine el-ele verir. Bel-bele verip beraber çalışıyorlar. Herşeyi buna kıyas et; saymakla bitmez!.. İşte bütün bu haller, iki kere iki dört eder derecesinde kati gösterir ki, şu acib sarayın ustasına; yani, şu galib alemin sahibine herşey boyun eğmiştir. Herşey onun hesabına çalışır. Herşey ona bir emirber nefer hükmündedir. Herşey onun kuvvetiyle döner. Herşey onun emriyle hareket eder.

Herşey onun hikmetiyle tanzim olur. Herşey onun keremiyle yardım eder. Herşey onun merhametiyle başkasının imdadına koşar, yani koşturulur. Ey arkadaş! Haddin varsa buna karşı bir söz söyle!

B.N.

TIKANMA

Tıkanabilen, tıkanması mümkün olan, tabiatında tıkanabilme ihtimaline geçit veren her varlık gibi toplum da tıkanır.

İnsan vücuduna ilave edilen taze kanın, insan ülkesinin aslı sakini kanın tabiatıyla uyuşmayıp, pıhtılaşma yaparak onu önü alınmaz bir ölüme sürüklediği gibi cemiyete de enjekte edilen suni aşılamalar tutmadığı, bünyesiyle uyuşmadığı takdirde, artık toplumu da sıhhate yahut ölüme götüren bir düello beklemektedir.

Bitkiler susar, acıkır. Hayvanlar da öyle. Can ve ruh taşıyan her varlık: dıştan belli etse de, etmese de, açığa vursa da vurmasa da, kendi iç bünyesinde müspet menfi bir tasfiye ameliyesi içerisindedir. İnsanın, vücudundaki artık maddeleri itrahı nasıl zaruretse, bu mecburiyet geniş anlamda toplum için de söz konusudur. Çünkü toplum da susar, acıkır..

İnsan ruhundaki ukdeleri çözmek nasıl zorsa, daha da kompleks olan cemiyet bünyesindeki düğümleri açmak daha zor- dur. Fakat imkânsız değil. Bunun için merkezden çevreye doğru bir fetih hareketi gereklidir.

Kanser, insan vücudundaki anarşist hücrelerin illegal teşkilatlarla ihtilale hazırlanıp birliğini kurduğu anda istilaya kalkışarak sonunda “Ya devlet başa ya kuzgun leşe” deyip kendi ecelini veya sinsice yol bulup girdiği insan vücudunun ecelini davet etmesidir. Eskiden bu anarşist hücre bölgeleri dağlanarak, imha edilerek tesirsiz hale getirilirdi. Şimdiyse fiziki usuller tatbik edilerek aynı netice sağlanmaya çalışılıyor.

Bütün mal ve hizmet üreten teşkilat ve işletmelerin; bir dönem sonu muhasebesi, bir bilânçosu, bir kar-zarar tablosu çıkarılır. Toplumlar da zaman zaman bu tür muhasebe ve nıurakabeleri ister istemez yaparlar.

Sosyal psikoloji ve psikiyatri, toplumların tıkanmasını inanç buhranı ve günah psikolojisi ile izah ederler. Şimdilerde bu görüş müşahhas numunelerle oldukça geçerlilik kazanmaktadır. İnsan ruhundaki ısıran duygular, kemiren şüpheler, geçmiş elemi ve gelecek endişesi hep toplumun ve insanın bohem, serazat, septik ve nihilist bir hayat sürmesinin neticesidir. Bu bohem ve serazat hayat tarzı giderek sıkıntıyı kesifleştirmekte ve tıkanma meydana getirmektedir. Bu tıkanıklık bazen iptila, bazen intihar ve çoğu kere anarşik olarak kanalize olmakta ve kendini göstermektedir; gerek fen, gerekse cemiyet bünyesinde...

İnsanların ruhlarında uçurumlar meydana gelmişse, depremlere ve erozyonlara maruz kalmışsa insan ruhunu ve cemiyetini de bu müthiş ve acı değişmelerden ayrı düşünemez başka türlü mütalaa edemezsiniz.

Birikim yapan her kapalı havza gibi cemiyet ve insan yahut insan ve cemiyet de bir gün fışkırır, bir yerden patlar. İçten içe seyreden volkan konilerinin teneffüs ettikleri gibi insanın en büyük insan sayılan cemiyetin de zaman zaman büyük soluklara, teneffüse ihtiyacı vardır. Zamanında alınmazsa bu soluk, ölmek de vardır kaderde ama nasıl bir ölüm? Zamansız mı, ani mi, yoksa mukadder ve tabii mi?

Derinliklerinde biriken cüruf ve gazları kusan volkanlar gibi insan da, cemiyet de bünyesindeki muzahrafları atmak, püskürtmek ister. Soluk alıp teneffüs edemezse, habire tıkanırsa ne olur? Ya topyekûn cüruf kesilir, ya muzahraflarını atar yahut toptan infilak eder ve ölür. İşte Sodom ve Gomora, Ad ve Semud cemiyetleri.

İbn-i Haldun cemiyet ve milletleri de doğma, büyüme, olgunlaşma, ihtiyarlama ve nihayet ölme nokta-i nazarından ağaçlara benzetir. Her nebat gibi cemiyet de ihtiyarlık çağında tohum yapmaya yönelir. Ben ölürsem tohumlarım yeniden filizlensinler diye.. Osmanlı İmparatorluğu irtihal ederken Macaristan, Bulgaristan, Malta, Rodos, Kırım, Yugoslavya, Polonya, Litvanya, Fas, Tunus, Cezayir, Libya, Mısır, Suriye, Arnavutluk, Katar, Bahreyn gibi irili ufaklı birçok tohum bıraktı. Bunların kimileri çürüdü, birkaçı da cılız birer ağaç olmaktan öteye gidemediler. İçlerinden Türkiye'dir ki, tekrar Koca Çınar olma istidadını göstermektedir. Ama mantarlardan kurtulup içinde bulunduğu bu çetin kışı atlatabilirse…

Ağaçlar belirli zamanlarda budanırlar. Budama ameliyesi esnasında birçok dallar kesilir ve ağaç birde bakarsınız ki cascavlak kalmış. Göz estetiğine uygun düşmese de, hatta bir zaman meyveden mahrumiyet pahasına da olsa ağacın sıhhati için budama mutlaka yapılır. Bu arada organizma parazitlerden temizlenir.

Kangrenin çaresi de kesip atmaktır. Vücudun çekeceği acı ve ızdırabı, bir de kaybedeceği uzuvları, hücreleri hesaba katarak ameliyattan vazgeçmek, ölüme buyur' demektir. Açıktır ki, diri ölüden hayırlıdır. Ölü, bütün imkân ve fırsatlardan mahrumdur.

Cemiyetin bünyesine musallat olan bu aslına, bu sara nöbetleri müzminleşip onu ölüme sürüklemeden, gerçekte acıyan fakat acımadan, cesaretle ameliyatını yapacak, şifa bahsi olan elindeki neşteri ile bir cerrah bekleniyor.

Organizmaya soluk aldırmayan urları kesip atacak bir operatör.. Binbir çeşit habis urların hücumuna uğrayarak sara nöbetleriyle can çekişme durumuna gelen insanı ve cemiyeti diriltici nefesiyle sıhhate kavuşturacak bir tabip bekleniyor. Gemisini kurtaran Kaptan.. Zor günlerin adamı.

Yer yer arızalar gösteren uzviyeti ayıklayacak, revizyona tabi tutacak bir hazık tabip! İhtimal ki cemiyet kendi kendini yeniler. Belki de iş başında olan ‘Tabip”in gelişen hadiseler, vazifesini daha da kolaylaştıracak, tıkanma izale edilecektir.

Taha Tahsin

İnsanın sıhhati için, düzenli bir hareket ve çalışmasının yanı başında, alacağı gıdaları da belli prensiplere göre almasının ehemmiyeti büyüktür. Vücudun maddi ataleti, ruhi durgunluğu da beraberinde getireceğinden maddi-manevi rahatsızlıkların baş sebebi olacaktır. Belli yaş sınırlarını aştığımızda farkına vardığımız çeşitli hastalıklar, daha önceleri aldığımız alışkanlıkların kötü neticelerinin dışarı vurmasından ibarettir.

Sebebi ne olursa olsun, aşırı yemeyi ilim hastalık olarak kabul etmektedir.

Umumiyetle 40 yaşına kadar şişmanlık bir şikâyete sebep olmasa da, ondan sonra çabuk yorulma nefes darlığı, eklem ağrıları başlayabilir. Şişmanlarda şeker hastalığı, damar sertliği, koroner (Kalb damarı) hastalıkları, gut, eklem hastalıkları, safra kesesi taşı, kalb yetersizliği daha sık görülmektedir. İstatistiklere göre şişmanlar zayıflardan daha az yaşamaktadırlar. Şişman kadınlarda adet bozuklukları ve kısırlık, şişman erkeklerde iktidarsızlık ve sperm bozukluklarına daha fazla rastlanmaktadır. İleri derecede şişmanlık bir tip “hypovantilasyon sendromu”na yol açar. Aşırı şişmanlık dolayısı ile diyaframa ve göğüs hareketleri sınırlandırılmış olacağından solunumda azalma, oksijen azlığı ve kalb yetersizliği husule gelir. Buna “Picwick sendromu’’ denir.

Şişmanlık bu kadar hastalık yaptığına göre insanların belirli zamanlarda perhiz yaparak bundan korunmaya çalışmaları gerekmektedir.

Dünyanın en meşhur sağlık evi olan Dr. Henri Lahman'ın Saksonya'nın Dresdan şehrindeki hastanesinde tedaviler perhizle yapılmaktadır. Bu sağlık evlerine Dr. Berşerbenr'e ait sağlık evi ile Dr. Molier ve diğerlerinin sağlık evlerini dâhil edebiliriz. Buralarda tedavinin esasını, vücudu ihtiyaç fazlası gıda artıklarından kurtarmak -ki bunlar muhtelif organları rahatsız eder- ve hazım organlarına istirahat fırsatını vermek teşkil eder. Bu usulle kalb ve dolaşım hastalıklarında -gerek kolesterolde düşme, gerek tuz kısıtlamasıyla tansiyonda düşme ile- iyi neticeler alınmaktadır. Ayrıca idrar tutuklukları ve hazım sistemi ile ilgili hastalıklarda da perhiz usulü ile iyi neticeler alındığı bildirilmektedir.

Tıbbi bir hakikattir ki; perhiz tedavinin başı, mide ise hastalıkların yuvasıdır. Perhizle insan sabretmeye alışır. İradesine güç kazandırır ve yiyeceklerin kıymetini daha iyi anlar.

Türklerin en zengin olduğu Kanuni devrinde az ve iki öğün yeme itiyadı ile sağlıkları arasında bir bağlantı kurmak mümkündür.

Fazla bir yemekten sonra kalb ve vücudun bütün uzuvları yorulmaya başlar Böylece kan kafi miktarda beynin ve merkezi sinir sisteminin hücrelerine gidemez. Bunlardan başka "Mallery Weıs Sendromu" (Yemek borusunun aşağı kısmının yırtılması) akut ve müzminleşmiş pankreatit (Pankreas iltihabı), "Zieve Sendromu" (Bir Karaciğer hastalığı) fazla yemek ve alkol alımından sonra klinik belirti verirler.

Endokrinoloji mütehassısları fazla yiyenlerin şeker hastalığına yakalanma nispetinin fazla olduğunu belirtmektedirler. Kalb mütehassısları da fazla yemek kalb krizi arasında bir bağlantı olduğunu söylemektedirler.

Bütün bunlardan anlaşıldığı üzere perhiz, insan sığlığı için şarttır. Perhizin vücut ve ruh sağlığı bakımından sayılamayacak kadar çok faydaları vardır. Nitekim oruç da perhizin en mükemmel şekillerinden biridir.

Batı Almanya'nın Nordheim Westfalen şehrindeki kanser enstitüsü uzmanlarından Prof. Dr. C. L. Paul Trib yaptığı araştırmalardan sonra, orucun insanı kanserden koruduğunu ortaya çıkardı. Prof. Tribün tıp dünyasında büyük bir alaka gören raporuna göre; oruç tutan insanlarda "Adrenalin ve Kortizon" adı verilen hormonlar bol miktarda kana karışıyor, vücudun en ufak yapı taşı olan hücrelerin azalıp çoğalmasını önleyen bu hormonlar aynı tesirlerini kanser hücresi üzerinde de gösteriyorlar. Böylece hücrelerde kanserin gelişmesi de engellenmiş oluyor. Ord. Prof. Dr. Kazım Gürkan "Oruç bir rejimden ibarettir. Düşünmeli ki bu rejimin en büyük tedavi yolu olduğu bu prensip olarak konduğu zaman tansiyondan, kolesterolden, lipitten bu insanların haberi yoktu. Bundan dolayı ben bu dini rejime çok saygı duyarım" diyor.

Nöro vegetatif sistemin denge bozukluklarında parasempatik sistem faaliyetin de artmalar, mide ifrazı ve gastrin hormonunun fazlalaşmasına yol açar.

Neticede mide veya onikiparmak barsağı ülseri ortaya çıkar. Nöro vegetatif sisteminde ki değişiklikler bilhassa ilk ve sonbaharda olmaktadır. Fakat bu, yılın diğer zamanlarında da olabilmektedir. Mide ülseri açlık ağrıları ile alakalı olduğundan bu perhizlerin yılın farklı zamanlarına gelmesi uygundur.

Çeşitli meyveler ve yemekler için belli mevsimler vardır. İnsanlar değişik zamanlarda perhiz yapmakla, belli zamanlarda her yiyeceğe karşı kendini tutabilme alışkanlığı kazanır. Bu da insanı çeşitli hastalıklardan korur. Bilindiği üzere bazı hastalıklarla yiyecekler arasında uyuşmazlık

vardır Mesela: Acı, ekşi, turşu, baharat olmak üzere çeşitli yiyeceklere, bazı deri hastalıkları tolerans göstermez. Yine alerjik hastalıklar çeşitli yiyeceklere karşı toleranssızlıktan meydana gelir.

Netice itibariyle insanların farklı zamanlarda, farklı mevsimlerin yiyeceklerine karşı perhizi, bu hastalıklara karşı onlar koruyucu olur. İnsanın doğumundan ölümüne kadar devamlı surette çalışan hazım sisteminin senenin belli ayında yarım günden fazla dinlendirilmesinin tıbbi faydaları tartışılmaz bir hakikat olarak karşımıza çıkmaktadır,

Her on iki ayın birinde, vücudun dinlendirilmesi demek olan orucun da, perhizin vücuda kazandırdığı faydaların yanında koruyucu hekimlik yönünden faydaları inkâr edilemeyecek kadar açıktır.

Ayrıca; bir ay vücudun değişik bir beslenme rejimine adaptesi (uyumu), vücudun hastalıklara karşı mukavemetini artırır, gıda maddelerinin vücuda tam istifade fırsatını temin eder, bütün gün hafif bir vücutla çalışmayı, geceleyinde tam bir istirahat ve beslenmeyi sağlar, bu esnada gösterilen sabır ve tahammülün şahsiyet teşekkülündeki rolü, kanın barsakta değil de beyinde kullanılması neticesi kişiye salim bir düşünüş, eşyayı kendi kıymetine göre tanıma ve hadiselere bakışta berraklık kazandırması ele alınırsa, bu çeşit bir perhizin insan için zarureti kesinlik kazanmaktadır.

Dr. Polat Has.

SORU: Peygamberimizin (S.A.V) çok kadınla evlenmesini kınıyorlar, ne dersiniz?

CEVAP: Hemen arz edeyim ki, bu hususta ileri-geri söz söyleyenler, hiçbir şey okumamış ve düşünmemiş kimselerdir. Eğer, (Megazi) ve (Siyer)i azıcık bakma zahmetine katlansalardı, kendilerini küçük düşürecek böyle bir soruyu sormayacaklardı.

Bu soruyu şimdiye kadar, beş altı yerde bendenizden sordular; ben de her defasında belli hususları eksik-tamam anlatmağa çalıştım. Bu defa da onlardan hatırda olanları tekrar edeceğim.

Bu meselenin değişik yönleri vardır. Zat-ı Ahmediyeye (AS) taalluk eden yönü; umumi olarak izdivaçlarında gözetilmiş olabilecek hedef ve maksatlar; hatta zaruretler yönü ve nihayet zevcatın hususi durumlarının gereğini yerine getirme yönü... Şimdi sırasıyla bu hususları teker teker tahlil edelim.

Mevzuu evvela, O pak şahsiyete bakan yönüyle ele alalım. Her şeyden evvel bilinmelidir ki, O mübeccel zat, yirmi beş yaşına kadar hiç evlenmedi. O sıcak memleketin hususi durumu da nazar-ı itibara alınacak olursa, bu kadar zaman iffetiyle yaşaması ve bunun da dün ve bugün kabul ve teslim edilmesi, onda iffetin esas olduğunu ve müthiş bir irade ve nefse hâkimiyet bulunduğunu gösterir. Eğer bu hususta, küçük bir açık ve inhiraf bulunsaydı, dünkü ve

bugünkü düşmanları bunu her an, cihana ilan etmeden geri kalmayacaklardı Halbuki eski ve yeni bütün hasımları, ona hiç olmayacak şeyleri isnat ettikleri halde, bu istikamette birşey söyleme cüretini gösterememişlerdir.

Peygamberimiz (S.A.V) ilk izdivaçlarını yirmi beş yaşında iken, yaptılar. Bu izdivaç Allah ve Resulü katında, çok yüce ve müstesna; fakat başından iki evlenme geçmiş ve kırk yaşında bir kadınla olmuştu. Bu mutlu yuva yirmi üç sene devam etmiş ve peygamberliğin sekizinci senesi, kapanan bir perde gibi kapanmıştı. Bu defa Efendimiz, yirmi beş yaşına kadar olduğu gibi, yine yapayalnız kalmıştı. Evet, aile, çoluk-çocuk her şeyiyle yirmi üç senelik bu mesut hayattan sonra, yeniden dört-beş sene bekâr olarak yaşamışlardı ki, yaşları da elli üçe varmış oluyordu. İşte bütün izdivaçları da bu elli dört ve elli beş yaşlarından sonra başlar ve devam eder ki; sıcak bir memlekette elli beş yaşından sonra yapılan izdivaçta, beşerilik ve şehevilik görme, insafla, izanla telif edilemez.

Burada bir husus kaldı ki, o da, çok izdivaçla peygamberlik müessesesinin telif edilememesi hususudur. Bu da, vahi ve mesnetsizdir. Evvela bilinmelidir ki, bunu serişte edenler, ya hiçbir din ve prensip kabul etmeyenlerdir ki, onların böyle bir şeyi kınamaya asla ve kata hakları yoktur; zira onlar, bütün prensiplere karşı rafızidirler. Hiçbir kanun ve kayda tabi olmaksızın, pek çoklarıyla münasebet kurar; hatta mahremleriyle dahi nikâhı tecviz ederler. Yahut bu hususu tan edenler Hıristiyan ve yahudi gibi ehli kitap olanlardır. Onların hücumu dahi, insafsızca, garazlı ve teemmül edilmeden yapılmış, kendi namlarına üzülecek bir keyfiyettir. Çünkü İncil ve İncil ehlinin kabul ve teslim ettiği; Tevrat ve Tevrat ehlinin, kendi peygamberleri bilip uydukları, nice Enbiya-ı izam vardır ki; bunlar daha çok kadınla evlenmiş ve başlarından daha çok nikâh geçmiştir. Bir Süleyman ve

Davut (Aleyhisselam) düşününce, her iki cemaatin de nasıl haksız bir tecavüz içinde bulundukları açıkça ortaya çıkar. Binaenaleyh çok kadınla izdivacı, Peygamberimiz (S.A.V) başlatmadığı gibi; çok izdivaç, aynı zamanda nübüvvetin ruhuna da zıt değildir. Kaldı ki; daha sonra anlatmağa çalışacağım hususlarda görüleceği gibi (teaddüd-ü izdivaç) ın, peygamberlik vazifesi nokta-i nazarından, tasavvurun fevkinde faideleri vardır...

Evet, çok kadınla izdivaç, bilhassa ahkâmla gelen Enbiya için bir bakıma zaruridir. Zira dinin aile mahremiyeti için cereyan eden pek çok yönleri vardır ki, ona ancak bir insanın nikâhlısı muttali olabilir. Binaenaleyh, dinin bu yönlerini anlatmak için her hangi bir istiare ve kinayeye başvurmadan-ki çok defa bu türlü anlatma tarzı anlamayı bulandırır ve istinbatı zorlaştırır- herşeyi alabildiğine vuzuh içinde anlatacak mürşitlere ihtiyaç vardır.

İşte her şeyden evvel, nübüvvet hanesinde olan bu temiz ve pakize zevcat, kadınlık âlemine karşı irşat ve tebliğ vazifesinin taşıyıcıları ve nakilcileri bulunmaları itibariyle, peygamber için de, peygamberlik için de: kadınlık âlemi için de gerekli hatta elzem olur.

Diğer bir husus da, umum manada Efendimiz'in zevceleriyle alakalı oluyor ki, o da:

1. Zevceler arasında, yaşlı, orta yaşlı ve gençler bulunması itibariyle, bu devre ve dönemlerin hepsine ait çeşitli ahkâm vaaz ediliyor ve bizzat hane-i nübüvvet içinde bunlar tatbik görüyordu.

2. Zevcelerin her birerleri, çeşitli oymaklardan olması sebebiyle, evvela o kabileler arasında, sonra da muazzez şahsiyetiyle akrabalık tesis buyurduğu bütün cemaatler için de, köklü bir sevgi ve alakaya yol açılıyordu. Her kabile ve

oymak onu kendinden biliyor, din hissinin yanında, cibilli bir tutumlulukla ona karşı derin bir bağlılık hissediyordu.

3. Her kabileden aldığı kadın, Onun hayatında ve irtihalinden sonra, kendi cemaati arasında çok ciddi dini hizmete vesile olabiliyor, uzak yakın bütün akrabalarına, zahir ve batın-ı Ahmediye (S.A.V) hususunda tercümanlık yapıyordu

Onun kabilesi, kadın ve erkeğiyle, Kuranı ondan öğreniyor, tefsiri ondan öğreniyor, hadisi ondan öğreniyordu.

4. Bu izdivaçlar vasıtasıyla, Nebiyy-i Ekmel, adeta bütün Ceziret-ül-Arabla yakınlık tesis etmiş gibi, her hanenin teklifsiz misafiri haline gelmişti. Herkes bu karabet vasıtasıyla o mehabet übidesine yaklaşabiliyor ve din umuru öğrenme fırsatını buluyordu. Aynı zamanda bu ayrı ayrı aşiretlerin her biri, bir çeşit, kendini ona yakın sayıyor ve bununla iftihar ediyordu. Mahzum Oğulları Ummü Seleme (r.) vasıtasıyla, Emeviler, Ümmü-Habibe (r.) vasıtasıyla, Haşimiler, Zeynep bnt. Cahş (r.) vasıtasıyla kendilerini ona yakın kabul edip, bahtiyar sayıyorlardı.

Buraya kadar olanlar umumi manada ve bazı yönleriyle de, diğer peygamberlere şamil olacak şekilde idi. Şimdi bir de hususi manada ve teker teker her zevcenin serencamesi içinde, meseleyi ele alalım. Evet, burada dahi göreceğiz ki; mantık, vahiy ile müeyyed Zatın hayat-ı seniyyesi karşısında toprak kadar aşağı kalıyor veya mantık, fetanet-i azam önünde rükûa varıyor.

1. İlk zevceleri -seyyidetina- Hz. Hatice’dir.(r.) Kendinden on beş yaş daha büyük olan bu nadide kadınla izdivaçları, her evlilik için en büyük örnek mahiyetindedir. Bütün bir hayat boyu, derin bir vefa ve sadakatle birbirlerine bağlı oldukları gibi, zevcelerinin vefatından

sonra dahi Efendimiz o’nu hiçbir zaman unutmamış, hatta her vesile ve fırsatta ondan bahisler açmıştır.

Hz. Hatice’den sonra dört-beş sene evlenmediler. Başlarında birçok yetim bulunmasına rağmen, onların meunetine katlanıp bir bakıma hem annelik, hem de babalık vazifesini yürüttüler. Muhal-farz, evvel ve ahir) kadınlara karşı küçük bir zaafı olsaydı, böyle mi hareket ederdi?

2. Sıra itibariyle olmasa bile ikinci zevceden. Aişe-i Sıddika’dır. En yakın arkadaşının kızı.. Acı, tatlı bütün bir hayatı beraber yaşayan bu büyük insana karşı, Nebinin en mutena ikramı, umum neseplerin sona erdiği günde, sona ermeyen karabetiyle onun yanında bulunması olacaktır. Evet, Aişe-i Sıddika ile Hazreti Ebubekir, maddi manevi hiçbir boşluk bırakmayacak şekilde kurb-u Nebeviye mazhar olmuştur.

Ayrıca, Hz. Aişe gibi çok zeki bir nadire-i fıtrat, davayı nübüvvete tam varis olabilecek yaradılışta idi. İzdivaçtan sonraki hayatı ve daha sonrasıyla katiyyen sübut buldu ki; O muallâ varlık ancak Nebi zevcesi olabilir. Zira O, yerinde en büyük hadisçi, en mükemmel tefsirci ve en nadide fıkıhçı olarak kendini gösteriyor, zahir ve batını Muhammediyeyi emsalsiz kavrayışla, hâkimiyetini ispat ediyordu.

Bunun içindi ki; Efendimize, rüyasında onunla izdivaç yapacağı işar ediliyor ve henüz gözlerine başka hayal girmeden peygamber-hanesine kadem basıyordu.

Bu sayede O, Ebubekir (r.) için vesile-i şeref olacak ve kadınlık âlemi içinde, bütün istidat ve kabiliyetlerini inkişaf ettirerek, Efendimizin en baş talebelerinden biri olma hüviyetiyle, büyük mürşide ve mübelliğa olmağa hazırlanacaktı İşte böylece o hem bir zevce hem de bir talebe olarak saadet hanesine intisap etmiş bulunuyordu.

3. Yine izdivaç sırasına göre olmamakla beraber üçüncü zevceleri, Ümmü-Seleme'dir. (r.) Mahzum Oymağından ve ilk Müslümanlardan olan Ümmü-Seleme, Mekke'de tazyik görmüş; ilk olarak Habeşistan'a, ikinci defada Medine'ye hicret etmiş ve o günkü şartlara göre ilk saftakiler arasında yerini almıştı.

Kendisiyle beraber bu uzun ve meşakkatli yolculuklara katlanan bir de kocası vardı ve Ümmü-Seleme'nin nazarında eşi, menendi bulunmaz bir insandı. Bütün çile devrini beraber yaşadığı bu eşsiz hayat arkadaşı Ebu Seleme'yi, Medine'de kaybedince çocuklarıyla baş başa kalır. Yurdundan, yuvasından uzak, bir sürü yetimle, hayat külfetlerini yüklenmiş bu kadına, ilk şefkat elini, Ebubekir ve Ömer (RA) uzatırlar; fakat o, reddeder; zira onun gözünde Ebu Seleme'nin yerini dolduracak insan yoktur.

Bu meuneti de yine Allah Resulü (SA) yüklenir. İslam ve iman uğrunda hiçbir fedakârlıktan dür olmayan bu muallâ kadın, arabın en soylu oymağı içinde uzun zaman yaşadıktan sonra, dilenciliğe terk edilemezdi. Hele ihlâs ve samimiyeti ve İslam için katlandığı şeyler düşünülünce; muhakkak ona el uzatılmalıydı...

Ve işte Kâinat'ın Fahri, onu nikâhı altına alırken bu inayet elini ona uzatmıştı. Gençliğinden beri yaptığı; kimsesizleri görüp gözetme ve yetimlere el uzatma iş ve vazifesini, o günkü şartların iktizasına göre yerine böyle getiriyordu..

Ümmü Seleme de, Hz. Aişe gibi dirayet ve fetaneti olan bir kadındı. Bir mürşide ve mübelliğa olma istidadındaydı. Onun için bir taraftan şefkat eli onu, himayeye alırken, bir taraftan da bilhassa kadınlık âleminin medyun-u şükran olabileceği bir talebe, ilim ve irşat medresesine kabul ediliyordu.

Yoksa altmış yaşına yaklaşmış Fahri Kâinat Efendimizin, bir sürü çocuğu olan bir dul kadınla evlenmesini ve evlenip bir sürü külfet altına girmesini, başka hiçbir şeyle izah edemeyiz. Hele şehevilik ve kadınlara düşkünlükle asla ve kata...

4. Bir diğer zevceleri de Remle bnt. Ebu Süfyan'dır. - Ümmü Habibe... - Peygamber (SA) ve peygamberlik karşısında bir müddet küfrü temsil eden birinin kızı.. Bu da ilk müslüman olanlardan ve birinci safta yerini alanlardandır. Çile devrinde Habeşistan'a hicreti görmüş; kocasının önce tanassur etmesini ve sonra vefatını görmüş muzdarip bir kadın..

O gün Sahabe, sayı itibariyle az; mal yönünden fakirdi. Her hangi birine bakacak, medarı maişetini temin edecek durumları yoktu. Buna göre, Ümmü Habibe ne yapacaktı? Ya tanassur edip, Hıristiyanların yardımına mazhar olacak; ya küfür yuvası olan baba evine dönecek veya kapı kapı dolaşıp dilenecekti. Bu en dindar, en soylu, aile itibariyle en zengin kadının bunlardan hiçbirini yapması mümkün değildi. Bir tek şey kalıyordu; o da Efendimizin müdahalesi ve mualecesi..

İşte bu izdivaçta da, bu yapılıyordu.. Din için her türlü fedakârlığa katlanmış bir kadın, yurdundan yuvasından uzak: zenciler arasında; kocasının irtidat ve vefatı kendisini dilgir ettiği günlerde; Necaşinin huzuruna çağrılıp Peygamberimizle nikâhının kıyılması gibi tabii birşey yapılıyordu. Bunu değil kınamak, "Rahmetenlil âlemin olmanın muktezası olarak yerine getirilmiş, en mukaddes vazife saymak gerekir.

Kaldı ki; bu büyük kadının da emsali gibi, kadın erkek Müslümanların irfan hayatına getireceği çok şey vardı. O da hem bir zevce, hem bir talebe olarak, o saadethaneye intisap ediyordu.

Aynı zamanda bu sayede, Ebu-Süfyan ailesi de, Hane-i nübüvvete teklifsiz girip çıkma imkânını elde ediyor; değişik bir bakış kazanarak yumuşamış oluyordu..

Hem değil sadece Ebu-Süfyan ailesi, belki bütün Emeviler'de tesir icra edebilecek bir hadise olma karakterinde gelişiyordu. Hatta denebilir ki, bu alabildiğine sert ve bağnaz aile, bu mübeccel hadise sayesinde oldukça yumuşadı ve hayrı kabule hazır hale geldi.

5. Saadet-hanesine girenlerden biri de Zeynep bnt. Cahş (ra)'dır. Alabildiğine asil ve e kadar da ince ve iç derinliğine sahipsiz. Zeynep, Sultan-ı Enbiyanın yakın akrabası ve yanı başında büyüyen, gelişen bir kadındı. Efendimiz (S.A.V), Zeyd (r.) için talep ettiği zaman, ailesi biraz çekimser kalmış, bu arada Efendimize verme temayülünü göstermişlerdi. Sonunda Peygamberimizin ısrarıyla da Zeyd bin. Harise'ye vermeye razı olmuşlardı.

Zeyd, bir zamanlar hürriyetini yitirmiş, esirler arasına girmiş ve sonra da Kâinatın Efendisi tarafından hürriyetine kavuşturulmuş bir azatlı idi. Peygamber Efendimiz (S.A.V) bu izdivaçtaki ısrarıyla, insanlar arasındaki müsavatı tesis, tahkim ve tersin etmek istiyor ve bu çetin işe de, yine yakınlarıyla başlıyordu. Ne var ki, Zeynep gibi çok yüce fıtratlı bir kadın, (emre imtisal)den ibaret bir evliliği, uzun sürdüremeyecek gibiydi. Bu aynı zamanda, Zeyd gibi iman ve fedakârlık abidesi bir zat için de, cevirdi ve cefa idi…

Nihayet boşanma hadisesi oldu: fakat Efendimiz Zeyd'i vaz geçirmeye ve evliliğin devam ettirilmesine çalışıyordu. Tam o esnada Cibril (A.S) geldi ve semavi fermanla, Zeyneb'in Efendimizle izdivaç etmesi emrini getirdi. Yerleşmiş ve kök salmış adetlere karşı, böyle bir şeye (evet) demek, ancak Allah'ın emri karşısında olabilirdi. Ve işte Efendimiz, derin bir kulluk şuuruyla, nezih şahsiyetine karşı çok ağır gelen bu işi yaptı. Hz. Aişe'nin dediği gibi,

(muhal-farz) peygamberimizin, Vahy-i Münzelden her şeyi ketmetmesi caiz olsaydı, Zeynep’le izdivacını emreden ayetleri ketmederdi. Evet, Zat-ı Risalet Penahiye o kadar ağır gelmişti…

İlahi hikmet ise, bu temiz ve yüce varlığı, Peygamber hanesine sokmak, ilim ve irfan yönüyle hazırlamak, irşat ve tebliğle vazifeli kılmak istiyordu. Nihayet öyle de oldu ve bütün sonraki nezih hayatı boyunca, Peygamber zevceliğinin iktiza ettiği inceliklere riayet etti.

Ayrıca, cahiliye devrinde, evlatlıklara evlat deniyor ve onların eşleri de aynen evladın eşi gibi kabul ediliyordu. Bu cahiliyeye ait adet kaldırılmak murad buyurulunca yine tatbikata Efendimizle başlanıldı. Herhangi bir kimseye (evladım) demekle, evladınız olamayacağı gibi, (evladım) dediğinizin zevcesi de gelininiz olamaz. Zeynep’le izdivaç hususunda söylenecek daha çok şey olmakla beraber, sual-cevap mahfilinin istiap haddini aşacağı için, şimdilik tek başına tahlil edileceği ana havale ediyor ve kısa kesiyorum.

6. Saadet hanesiyle şerefyab olanlardan biri de, Cüveyriye bnt. el-Harisdir. Gayr-i müslim olan kabilesine karşı harp edilmiş ve kadın erkek esarete duçar olmuşlardı Hissiyatı alt-üst olmuş, gururu kırılmış bu saray mensubu kadın, huzur-ü risalete getirildiğinde kin ve nefretle doluydu.

İşte o zaman Fetaneti Azam, yağdan kıl çekme kolaylığı içinde meseleyi halletti.

Hz. Cüveyriye (r.) ile nikâh akdedince, müminlerin anası mevkiine yükseldi ve sahabenin bakışında bir ihtiram abidesi öne geldi Hele Ashabı Rasulullah’ın “Peygamberin akrabaları esir edilmez” deyip, ellerindeki esirleri bırakınca, hem Cüveyriye (r.) hem de aşiretin gönlü fethediliverdi.

Görülüyor ki, Peygamberimiz altmış yaşları dolaylarında, yaptıkları bu izdivaçta dahi, pek çok meseleyi bir çırpıda hallediyor; kızıl kıyamet hadiselerin içinde, sulh ve sükun meltemleri estiriyor.

7. Talihliler arasına karışanlardan birisi de, Safiyye bnt. Huyey'dir (r). Hayber emirlerinden birinin kızı. Meşhur Hayber yakasında, babası, kardeşi ve kocası öldürülmüş; kavim ve kabilesi esir edilmişti. Safiyye (r) büyük bir öfke ve intikam hırsıyla yanıp tutuşuyordu. Nikâh akdedilip, müminlerin hürmet duyacağı Efendimize zevce olma mualla mevkiine yükselince, Ashabın (r) (anam-anam) tazimleri ve Efendimizin eritici ve tüketici yüceliği karşısında, Safiyye'de (r), olup biten herşeyi unuttu ve Peygamberimize zevce olmakla iftihar etmeye başladı.

Ayrıca, Hz. Safiyye vasıtasıyla pek çok yahudinin Efendimizi yakından görüp tanıma ve yumuşama imkânı doğuyordu. Bir şeyle her şey yapan ve bir fiilinde binler hikmet bulunan Hazreti Allah, (CC) bütün izdivaçlarda olduğu gibi, bunda da pek çok hayır ve bereket yaratmıştı

Bundan başka, düşmanlarının iç âlemine muttali olma bakımından ümmetine bir ders vermiş olabileceğini zikretmek de muvafık olur, zannederim. Hele hele yahudilere karşı.,.

Hazreti Safiye ve emsali ayrı milletlerden olan kadınların, o milletlerin iç durumlarına nüfuz bakımından büyük ehemmiyeti vardır, elverir ki onların hainleriyle kendi sırlarını düşmanlara kaptırmasın.

8. Bu bahtiyarlardan biri de, Hz. Sevde'dir. İlk safta yerini alanlardan; kocasıyla Habeşistan'a hicret edenlerden ve Ümmü-Habibe'nin kaderine benzer şekilde, kocasının vefatıyla ortada kalanlardandır.

Efendimiz, bu kalbi kırığın da yarasını sardı; onu perişan olmadan kurtardı ve ona enis oldu. Sadece Efendimizin nikâhı altında bulunmayı düşünen bu büyük kadının, dünya adına istediği başka hiç birşey yoktu.

İşte bütün izdivaçlarında, bu türlü hikmet ve maslahatlar bulunan Peygamber Efendimiz (S.A.V) hiç mi, hiç nefsin duygularıyla bu işin içine girmemiştir. Ya Raşit Halifelerin ilk ikisine karşı olduğu gibi, vezirleriyle bir karabet tesisi ve zevcesi olacak kadındaki istidat ve kabiliyet veya teker teker diğerlerinde gördüğümüz gibi, başka hikmet ve maslahatlarla evlenmiş ve büyük yük ve meunetlerin altına girmiştir.

Bunlardan başka, bu kadar kadının mesken, nafaka, elbise gibi ihtiyaçlarını, en adil şekilde temin etmesi ve onlara karşı muamelesinde kılı kırk yararcasına, adalet ve hakkaniyete riayet etmesi, aralarında meydana gelmesi muhtemel huzursuzlukları peşinen önlemesi, varid olan geçimsizlikleri yağdan kıl çekme rahatlığı içinde halletmesi, Bernard Shaw’ın ifadesiyle “En büyük problemleri kahve içme kolaylığı içinde halleden” O müstesna Zat’ın Peygamberliğine delalet eder..

Bir kadın ve bir iki çocuğun dahi, idaresinin ne kadar müşkül olduğunu gören ve bilen bizler; daha evvel başka yuvalar kurmuş; başka aile yapılarına şahit olmuş; girdiği yuvalarda farklı mizaçlar kazanmış pek çok kadını, bir şiir ahengi ve ritmi içinde idare eden, O muallâ ve mübeccel varlık karşısında iki büklüm oluyoruz.

Bir husus kaldı ki, o da, zevcelerinin adedinin, ümmetine meşru kılınan adedin üstünde olma keyfiyetidir. Bu, bir hususi teşridir. Evet, bildiğimiz ve bilemediğimiz pek çok maslahat ve hikmetleri havi bir hususi kanundur. Bir müddet bu mevzuda mutlak izin verilmiş; belli bir

müddet sonra ise, sınır konmuş ve evlenmesi yasak edilmiştir.

Sualin ehemmiyetine binaen, mevzuu uzatma lüzumunu duydum; mazur görüleceğimi umarım.

M. F. D.

Meçhul Öğretmen

A, işte o, mesleklerin en az kazanç getireni fakat insanı en çok mükafatlandıranıdır. Eğer onu sevmiyorsan asla girmeğe cür'et etme... Büyük ekseriyetle ne servet, ne de şöhret vâdeder: fakat sırf kendi hatırı için onu sevenlere insanlığın asalet unvanını bahşeder. Meçhul öğretmenin önünde saygıyla eğiliyorum.

Meşhur pedagoglar yeni eğitim sistemleri kurarlar: fakat bunları çocuklara nakleden, yol gösteren meçhul öğretmendir. Karanlıkta yaşar ve güçlüklere gönül rızasıyla katlanır. Onun kapısı önünde arabalar beklemez, muzıkalar çalmaz, madalyalar verilmez. O, karanlıkların hududunda nöbet bekliyerek cehalet ve cinnetlerin siperlerine hücum eder. Vazifesinde sabırlıdır: uyuşuklara hareket, uysallara cesaret, muvazenesizlere istikamet verir. Öğrenme aşkını ve ruhundaki hazinelerini öğrencileriyle paylaşır. Gelecek yıllarda, bizzat kendi yollarınıda aydınlatarak ona haz verecek olan pek çok meşaleler ateşler. Onun mükâfatı budur.

Henry Van Dyke

Sızıntı

İlimlerin ilerleyişiyle sâbit zannedilen pek çok şey değişdi ve maddenin cidarları parça parça oldu. İnsanımız yıkılıp dağılan maddî dün-